

Nereden Çıktı Bu Köy?

‘Bir yazının başlığında kent – köy ayrımı, kamu yönetimi tarım ilişkisi gibi kelimeler görsem "Şimdi ben bu yazıyı okuyup canımı sıkmayayım" diye düşündüm herhalde. E. O zaman yazıyı nasıl okuturum. Ya en iyisi yazının başlığını ‘Nereden çıktı bu köy?’ diye yaparım. Millet de başlar. Eh başlamak da bitirmenin yarısı... Yazıyı okuturuz. Bir dakika ya! ‘Yazılı’ mı düşündüm acaba? Bilge... Argun... Arkadaşlar, bu girişi yazmayacaktım ben. Girişi lütfen siler misiniz? Ne? Unuttunuz mu?

Evet, kabul etmek gerekir ki başlık ve giriş yazıyı okutmak için oldukça önemli? Ama aldatılmışlık hissi... Yanıtılma korkusu modern insanın sürekli hafızasını kurcalayıp duruyor. Korku ve kaygılarımız, kentte birbirinden çok farklı hayatların iç içe ve yoğun şekilde bir arada sürmesi ile birebir ilgilidir. Ve farklı olandan korkma toplu yaşamı getirirken, milyonlarla ifade edilen nüfuslara sahip kentlerde kentteki ‘öteki’lerden daha fazla korkuyoruz. İnsanoğlu biraz garip... Güçlü olana saygı duyarken, en güçsüzden korkmaya meyilli.

Kentli insan köyden gelen muhafazakâr, yoksun ve yoksul insandan korkarken, köyde yaşamaya devam edenleri de kutsamayı ihmal etmez. Köylülerimiz; ‘Tatlı, saf, iyi niyetli, misafirperver yurdum insanıdır.’ ‘Vefakâr ve cefakârdır.’ ‘Yılmadan toprakla uğraşır.’ Bunları gitmesek de görmesek te ‘BİZİM’ olan ‘O KÖY’de yaşayan, nasıl yaşadığını bilmediğimiz, sorunlarının, yaşam biçimlerinin farkında olmadığımız ‘O KÖYLÜ’lerimiz için söyleriz. ‘O KÖY’de yetişmiş ‘nefis, leziz, sağlıklı’ ürünler vardır. İhracattan dönen, 8-10 pestisit kalıntısı bulunan ürünler ise... Sahi ya bu ürünler fabrika çıkışı mı? Onlar da köyde yetişmiyor mu? Gitmediğimiz, görmediğimiz ‘O KÖY’ün dışında bir de ‘BU KÖY’ mü var? Sahi nereden çıktı ‘BU KÖY’?

Kent Olmadan Köy Olur mu?

Genç çiftçileri köyde tutmak; tarımın hafızasını korumak istiyorsak; tarım topraklarını korumak, yerel tohumların, yerel uygulamaların yanında, köyleri, köy yaşamını, köyde yaşayan insanı doğru anlamalıyız. Evrensel değerleri köye götürürken, köy kültürünü sürdürmeden, köyün geleneksel yapısını korumadan genç çiftçilerin köyde kalması ne kadar anlamlı olabilir ki? Köyde tarım yamak açısından şehirde yaşayan insanla, çiftçi çocuğu olarak yetişen gençler arasındaki fark giderek daralmaya başlamıştır.

Köyün ana ekonomik faaliyeti tarımdır. Tarım insan faaliyetlerinde bir dönüm noktasıdır. Tarım bütün ekonomik faaliyetlerin başlamasında, insanın yerleşik düzene geçmesinde, zor koşullara uyum sağlamasında önemli rol oynamıştır. Tarım aynı zamanda tarımın yaygınlaştığı bölgede insan nüfusunun hızla artmasına olanak sağlar.

Yontma taş devrinde insan taşın doğal formundan yararlanarak taşı şekillendirmekteydi. Oysa 11.000 yıl önce, neolitik çağda taşın doğal formundan yararlanmalarının ötesinde Artık gerçekte olmayan soyut olarak tasarlanmış aletler yapabiliyordu insan. Bunun bir tek nedeni olabilirdi ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar. Aynı dönemde tarımsal faaliyetlerin ortaya çıktığı düşünülürse insanın daha işlevsel araç gerece ihtiyaç duyması anlaşılabilir.

Bu dönem kap kakak yapımının önem kazanmasında asıl neden ortaya çıkan ürün fazlasıdır. Ürün fazlasının ihtiyaçlar karşılığında değiş tokuş edilmesi ise topluluk (geleneksel örgütlenme) yaşantısından toplumsal (medeniyet) yaşayışa geçişi getirmiştir. Uzunca bir süre ticaret ve tarım ilişkisi, teknolojinin (tarım ve kap kakak, basit aletler) yaygınlaşmasını ve gelişimini tetiklemiş ve toplumsallaşmanın hızlanmasını getirmiştir.

Kentten Kovulan Tarım

Ticaret yollarının merkezinde bulunan yerleşimler giderek zenginleşir ve büyür. Giderek zenginleşen ve zevkleri incelen kentliler tarımsal faaliyette bulunanları şehirlerden kovmaya başlar. Tarım köylerde sürdürülmeye başlar. Köyler daha çok kentlerin gelir, vergi ve asker kaynağı olarak görülmüştür. Kent ile kırsal kesim arasındaki ayrım kentlerin zenginleşmesi ve köylerinin yoksullaşması ile sonuçlanmıştır.

Bu şehirlerde karmaşıklaşan toplumsal yapı, kişi ve gruplar arası sorunlar, kent içi ve kent dışı güvenlik soruları ortaya çıktı. Kentlerde ve kentler arası ilişkilerde toplumsal gelişme kentin ve ticaretin ihtiyaçlarına göre şekillenmeye başlar. Kentlerin zenginliğinin kaynağı tarım olsa da, bu zenginlik tüccarların malları kentler arasında dolaştırmasına ve alışveriş yoluyla bağlıdır.

Kervanlarla yapılan ticaret sınırların belirsiz olduğu, güvenliği sağlayabilecek mekanizmaların olmadığı bu dönemde tamamen tüccarların güçlü olmasına bağlıdır. Tüccarlar kentle çevre kırsal yerleşimler arasında ticaret yürüten yerel tüccarlar ve kervanlarla uzak kentler arası ticaret yapan büyük tüccarlar arasında fark giderek azalmaktadır. Büyük tüccar kentin önde gelenidir. Köylerde yetişen ürünler ve onlardan elde edilen ürünler ticaretin ana konusu olsa da kentlerin hâkimi olan kesimin tarımla kırsal kesimde yaşananlarla bağı giderek

ANKARA TİCARET BORSASI

RAPORLAR

kopmaya başlamıştır.

Karmaşıklaşan ilişkiler, farklı çıkarların çatışması, ticari sorunların yanında alt yapı sorunlarının ortaya çıkışı şehirlerde idari mekanizmaların da karmaşıklaşmasına neden olmuştur. Ayrıca, kentle ilişkili olan köyler ile yakın bölgelerdeki sahipsiz doğal alanlarda da ekonomik (ticaret, tarım, maden, orman) faaliyetlerin de güvenlik sorununun çözülmesi gerekiyordu. Yani bu işleri yapacak idari yapı giderek daha fazla insanın istihdam edildiği, askeri bir güce sahip bir idare haline geldi.

Tüm bu işler için mali kaynaklara ihtiyaç vardı. Başta en fazla tüccarlardan alınan bu mali destek, kurumsallaşmaya başladıkça güçlü olan tüccarların payı düşmeye başlar. Yükün büyük kısmı esnafların sırtına biner. Onlarında lonca faaliyetleri ile güçlenmesi ile mali yük giderek köylere biner.

Ürün dolaşımında el sayısı arttıkça tarım ürünlerine ödenen üretici fiyatları düşer. Üreticiden ucuza alınan ürünlerin karşılığında şehirde veya diğer köylerde üretilmiş ihtiyaç malzemeleri ise giderek daha fazla fiyatla üreticilere satılır. Kentteki zenginliğin, refahın, güvenliğin finansmanı köylünün sırtına binse de bu refahtan her hangi bir pay alamaz. Ekonomik gelişmenin yanında, kültürel ve sosyal olarak da kapalı, muhafazakâr topluluk yaşamı köylerde hâkim olur. Hatta giderek zorunlu askerlik hizmetinde de köyler ana insan kaynağı haline gelir. Tarım uzun süre gelişemez. Köylerdeki gelişmeler de, tüccarların ilgisizliğinden dolayı, uzak köylere yayılamaz. Uzun süre tarımdaki gelişimi durdurmuştur. Ta ki ortaçağın sona ermesi ile ortaya çıkan kültürel ve bilimsel gelişmelerin sağlık ve ekonomi alanındaki yansımalarının giderek insan nüfusunun artmasını tetiklemeye başlamasına kadar.

Ticaretin Öznesinden Nesnesine

Tarım ticari faaliyetlerin başlamasını sağlayan temel ekonomik faaliyettir. İnsanların bir yerde yerleşmesini sağlayan gıda ve sudur. Doğada yaşayan insanlar gıda ve suyun yetersiz olduğu ya da mevsimsel olarak değiştiği hâllerde göçebe olarak yaşamıştır. Bolluğun sürekli olduğu hâllerde yerleşmiştir. Tarımsal

Macun Mah. 171. Sokak No:4 06105 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 327 00 00 Faks: 0 312324 08 57 – Başkanlık Özel Kalem Md : 0 312 310 47 74 – 75 -76

Genel Sekreterlik : 0 312 311 01 04

Web: www.ankaratb.org.tr

e-posta : info@ankaratb.org.tr

ANKARA TİCARET BORSASI

RAPORLAR

üretimle birlikte gıda yetersizliği sorunu ortadan kalkmış, daha sonra faza ürünü değerlendirmek sorun olmaya başlamıştır.

Tabii tarım ürünlerini gıda ile sınırlandırmak da haksızlık olur. Giyim (deri, yün, keten, pamuk, vb.), aydınlatma (zeytinyağı), temizlik, sağlık ve bakım ürünleri (bitki ve hayvanlardan elde edilen çeşitli yağlar, koku maddeleri, sirke, alkol, vb.) gibi ürünler de ticarete konu oluyordu. Tarım ürünleri, tarım ürünlerinden elde edilen ürünler, tarımsal üretimde kullanılan alet ekipman, tarım ürünlerinin muhafazası, depolanması ve ticareti için kullanılan kap kakak ticaretin de gelişmesini sağlayan önemli unsurlardır. Yani bu dönemde ticaretin öznesi tarımdır. Tarımsal üretim yapanlar bundan nemalanmadığı gibi en alt seviyede insan (parya, maraba) olarak görüldüler.

Bugünde ticaretin önemli unsurlarından biri tarımdır. Ancak tarım ürünleri eskisi gibi doğanın kendi dengesi içerisinde üretilmemektedir. Bunun yerine bol girdi kullanılarak üretilen ürünler vardır. Bu durum köyleri kitlesel üretim, kitlesel tüketim kültürünün bir parçası haline getirmiştir. Artık tarımı ticaretin öznesi olarak nitelemek gerçeği yansıtmamaktadır. Tarım bu gün ticaretin nesnesi haline gelmiş durumdadır.

Tarımsal üretimde bol girdi kullanımıyla global köyün açık pazarlarından biri haline gelen kırsal köy, dünyanın öbür ucunda üretilen ürünlerin tüketicisi haline gelir. Küçük kentlerin 'PAZAR' haline gelebilmesi için bolca ve geniş ticaret yolları yapar. Bu yollar zaman içerisinde köylere kadar uzatılır. Bugün köylerde her tür ürün tabii ücreti karşılığında ve bol kârla satılır.

Aslında hikâye bol tarımsal ürün elde etmek bile değildir. Bunun yönteminin bol ilaç ve bol gübre olmadığı, doğru uygulamalarla maliyeti fazla arttırmadan üretim miktarını yükseltmenin mümkün olduğu da yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır.

ANKARA TİCARET BORSASI

RAPORLAR

Bugünün mantığı içerisinde ticaretin öznesi aslında paradır. Bu durumda kazanılan parayı arttırmak, yani daha kârlı bir ticaret için ‘her şey mubahtır’. Tarım artık ticaretin öznesi değil nesnesidir. Yani tarımsal ürün sıradan bir metaya dönüşmüştür. Ürünün kalitesi, çevreye ve insan sağlığına zararlı hale gelmesi, toprak su ve hava kirliliği, toprak canlılığının yok olması sorun teşkil etmez. Önemli olan karlılıktır.

Lafı Fazla Uzatmayalım

Hafta sonu atladınız arabanıza, köy yollarına düştünüz. O saf, o temiz kalpli, o pırıl pırıl yurdum insanın yetiştirdiği doğal, temiz, saf, sağlıklı ve de köy ürünlerinden alacaktınız... Üstelik köyde ürün ucuz olurdu. Ama ilk şoku fiyatları sorduğunuzda yaşadınız. Çünkü fiyatlar şehir fiyatlarıyla yarışıyor, hatta bazen geçiyordu. Az ürün aldıklarınızı tahmin ettiniz hemen. Olsun doğal, taze, temiz, sağlıklı ürünleri tüketecektiniz. O da doğru olabilir de olmayabilir de. Köylerde genel olarak insanlar bir miktar araziyi ayırıp ailesi için ilaçsız gübresiz ürün üretir. Sattıkları ürünleri yemezler. Neden acaba (?)

Global köyün bir parçası haline getirilen köylerin ‘O köy’ olarak kalabilmesi imkânsızdır. İşin öteki tarafı ise köyde yaşayan çiftçinin bu değişimin yarattığı çok bilinmeyenli problemlerle baş etmesi pek de mümkün olamadı. Köy yaşamını destekleyen, köyün sorunlarına bir nebze katkıda bulunan Zirai Donatım Kurumu, Et Balık Kurumu, Yem Fabrikaları, Sümerbank gibi kurumlar kapatılıp mülkleri satıldı.

Önce gübre, ilaç, vb. desteklerle yoğun tarıma alıştıran köylü, sonra destekler çekilerek piyasanın insafına terkedildi. İşlerse her şeyi çok güzel yapacak olan serbest piyasa ekonomisi de çok uluslu şirketlerin işine yaradı. İnsana, doğaya, topluma karşı sorumluluk hissetmeyen bu şirketler kendi alanlarında Uluslararası Tekel veya Gizli Kartel (Düşman Kardeşler) olarak serbest rekabetin önüne geçmek piyasaya yeni girenleri yok etmek üzere ortaklaştılar.

Tarımsal üretimde girdi fiyatlarıyla, tarım ürünü fiyatları karşılaştırıldığında tarımsal üretim aleyhine olan oransal değişim açıkça görülecektir. Serbest piyasa en iyi işlediği ülkelerde bile aksak işledi. Üstelik çiftçiye verilen destek için ‘Benim cebimden çiftçiye mi besleyeceksiniz. Serbest piyasa ekonomisi var. Devlet müdahale etmemeli.’ diyen ekonomistler büyük ölçekli holding şirketlerine verilen destekler için ‘O şirketler kaç kişiyi doyuruyor.’ diyebilmekteydi. O para da bizim cebimizden değil mi? Yoksa gökten zembil ile mi iniyor?

ANKARA TİCARET BORSASI

RAPORLAR

Çiftçi olmasa para mı yiyeceksiniz? Yok. İthal edeceklermiş. Cari açık artıyor. İthalat yalnızca maliyeti düşürür. Ama aynı zamanda cari açığı arttırıyor. Para kazanamayan çiftçi tarımı bırakır. Büyük kentlere göçer. Köylerin boşalmasına neden olur. Toprakların işlenmemesine neden olur. Bölgedeki nüfus göçer. Çiftçi göçerse esnaf kepenk kapatır. İlçe boşalır. İlçe boşalırsa ildeki işletmeler kapanır il boşalır. İller boşalırsa bütün nüfus birkaç şehre gelir. O şehirlerde sorunlar artar. İşsizlik artar. Suç oranı artar. Bizde olmaz öyle şeyler. Yalnız şu devekuşlarının kafalarını kuma gömme stratejisini çok beğeniyorum. Sorunlarla çok 'kolay' baş ediyorlar.

Kaynak: [Apelasyon Dergisi](#)

Yazar: M. Ufuk Peker

Macun Mah. 171. Sokak No:4 06105 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 327 00 00 Faks: 0 312324 08 57 – Başkanlık Özel Kalem Md : 0 312 310 47 74 – 75 -76

Genel Sekreterlik : 0 312 311 01 04

Web: www.ankaratb.org.tr

e-posta :info@ankaratb.org.tr

